

France Prešeren

KRST PRI SAVICI

1. Koliko delov ima ep?, Na kratko predstavi vsak del epa!

Ep ima dva dela: Uvod, ki je napisan v 26 tercinah (junaška epska pesnitev) in Krst, ki vsebuje 53 stanc (umerjen, lirski del). Nekateri razlagalci Prešerna prištevajo kot tretji del še sonet z naslovom Matiji Čopu, kjer zvemo, da je pesnitev pesnik posvetil svojemu najboljšemu prijatelju, ki je storil samomor. V tem sonetu spoznamo tudi vodilno misel epa:

“Pokopal misli visokoleteče,
želja nespolnjenih sem bolečine,
ko Črtomir ves up na zemlji sreče.”

V teh verzih je prikazana bolečina ob smrti prijatelja in vdanost v usodo zaradi svoje neuslišane ljubezni do Primiceve Julije. Kot Črtomir se tudi pesnik odpoveduje skupnemu življenju s svojo ljubeznijo.

1. **del: UVOD:** Krščanska vojska pod vodstvom Valjhuna nasilno širi krščansko vero po Sloveniji. Veliko je že pobitih junakov, le Črtomir s prijatelji se še brani. Zateče se v svoj dom na Ajdovski dvorec v bohinjski dolini. Sovražniki ga že šest mesecev zaman oblegajo. Ker Črtomirovo vojsko že pesti lakota, ponoči tvegajo preboj do gozda. Enak namen ima tudi krščanska vojska. Vname se pravo mesarsko klanje. Zemlja je pokrita s trupli kristjanov in poganov, le Črtomira ni med njimi.
2. **del KRST:** Svetla zarja pokaže lepoto okolice bohinjskega jezera. Črtomir je še živ in sklene oživiti svoje prepričanje v pogansko vero (v vero svojih očetov), zato odrine na otok sredi blejskega jezera, ker želi opraviti darovanje boginji Živi. Tam zagleda njeno svečenico, prelepo in nedolžno Bogomilo. Vname se ljubezen na prvi pogled. Vendar čaka ga dokončni boj s krvavimi kristjani. Črtomir se zaveda nesmiselnosti svojega boja, kristjani so v premoči in ne more zmagati. Od samomora ga zadrži le podoba svoje ljubezni Bogomile. Čaka jo pri slapu Savice. Najprej je presenečen, ko mu Bogomila oznani, da je prestopila v krščansko vero, saj je v svojem obupu, da je Črtomir mrtev, našla edino tolažbo v molitvi. Sedaj je redovnica in se bosta lahko združila le po smrti. Črtomiru se takrat zrušijo vse sanje o srečnem življenju z ljubljeno Bogomilo, sprejme krščansko vero, pristane, da gre v Oglej in postane duhovnik.

3. Ali je Črtomir tragičen junak (utemelji) !

Črtomir je po mojem mnenju prava podoba tragičnega junaka. Bori se za pozitivno idejo in na koncu doživi poraz. Za spremembo od drugih tragičnih junakov ne propade fizično, temveč moralno. Iz pogumnega borca, kot ga spoznamo v Uvodu, se njegovo življenje sesuje v prah. Njegove ideje, da raje umre, kot bi živel v suženjstvu, se ne uresničijo. Podoba Bogomile ga je obvarovala pred samomorom, vendar ga je pahnila še v hujšo usodo. Pretrese nas Črtomirov psihični preobrat: najprej bojevitost za pravične ideje, volja do svobode, potem se prepusti malodušju in si želi le miru. Prešeren je do neke mere orisal tudi sebe in svojo usodo:

“ Kar je, beži.

Al beg ni bog?
Ki sodi vekomaj v ne-bo,
kar je, kar blo je in kar bo .” (Prešernova vera)

4. Zakaj Črtomir sprejme krščanstvo in ali je to zanj odrešitev ?

V spremnih besedah so mnenja o tem deljena. Pravijo tudi, da si je hotel pridobiti naklonjenost duhovščine, ki si jo s svojimi soneti gotovo ni, vendar tega ne verjamem. Mislim, da je bil Črtomir obupan, ko je spoznal, da je njegov boj izgubljen.

“ Prav praviš, de ne smem jaz upat sreče,
ki vedno je in bo sovražna meni:
dosegel oča zmage in sloveče,
konča življenje v vojski je zgubljeni,... “

Ustreči je želel tudi Bogomili, ki se je spreobrnila v krščansko vero in ga je prosila naj jo tudi on sprejme:

“ kako bi mogel tebi kaj odreči,
storiti tega ne, kar boš želela ! “

Vendar Črtomir sprejme novo vero kot odraz svoje nemoči in obupa, ne pa kot neko novo pravično in svetlo idejo, v katero verjame. Zanj nova vera ni odrešitev, temveč umik, saj si želi le miru.

5. Poišči v epu lirske, epske in dramske elemente!

Lirski elementi: v Krstu: opis pokrajine, bohinjskega in blejskega kota, Črtomirovo razpoloženje in premišljevanja, njegov up in strah (razmišljanje o slapu in reki) njegova neuslišana ljubezen do Bogomile.

Epski elementi: v Uvodu: opis boja slovenskih poganov s krščanskimi tujci, ki so širili krščansko vero s krvjo.

Dramski elementi: v Krstu: dramski dialog med Črtomirom in Bogomilo ob njunem srečanju ob slapu Savice. Črtomirovo šibko upiranje Bogomilinem prepričevanju in na koncu njegova vdanost v usodo.

6. Napiši bivanjsko in domovinsko idejo epa!

Bivanjska ideja: definicija “bivanjski” je da se glavni junak cepi na različne osebnosti, sprejema različne svetovne nazore. Bivanjska ideja je v epu močno prisotna. Črtomir zaradi svojih razočaranj in trpljenja ni več enovita osebnost. Najprej je bil idealist, za svojo idejo je bil pripravljen umreti. Potem pa zaradi svojih življenjskih preizkušenj spozna, da se je potrebno sprijazniti z usodo.

Domovinska ideja: prepričan sem, da je v Uvodu enako močno prisotna kot v Zdravljici. Kdo ne pozna znamenitih verzov:

“Narveč sveta otrokom sliši Slave,
tje bomo našli pot, kjer nje sinovi
si prosto voljo vero in postave.

Ak pa naklonijo nam smrt bogovi,
manj strašna noč je v črne zemlje krili,
ko so pod svetlim soncem sužni dnovi ! “

Prešeren je bil za tiste čase zelo svobodomiseln in napreden. Želel si je združitev južnih Slovanov na enakovrednih temeljih, saj bi le tako združeni uspeli priti izpod Avstro-ogrske monarhije, ki je imela vzdevek tudi “ječa narodov”. Vendar bi moral čakati za uresničitev svojih domoljubnih idej do konca 1. svetovne vojne.